

BLOEMEN EN GEWASBESCHERMINGS-RESIDU'S: HOE ZIT DE VORK AAN DE STEEL?

Boeketten die men koopt bij de florist of in een ander verkooppunt van snijbloemen zijn erg divers van oorsprong. Een onderzoek van het Wetenschappelijk Instituut Volksgezondheid van België naar residu's van gewasbeschermingsmiddelen in bloemenboeketten, wijst op één van de gevolgen van die oorsprongsdiversiteit: een boeket bevat gemiddeld tien verschillende residu's van gewasbeschermingsmiddelen. Maar het verhaal is, in tegenstelling tot wat men algemeen zou kunnen denken, heel genuanceerd. Beschermingsmaatregelen zijn in ieder geval een logische manier om zich te uit voorzorg te beschermen. Mensen kunnen immers door hun werk langdurig in contact komen met deze residu's maar ook met stoffen die van nature eigen zijn aan bloemen en planten.

.....
Koen Tierens

Goede landbouwpraktijk

Het is niet verwonderlijk dat een residu-onderzoek op boeketten een groot scala aan gewasbeschermingsmiddelen zichtbaar maakt. Behalve de invloed van de grote oorsprongsdiversiteit, hangt dit ook juist samen met actuele regulering én goede landbouwpraktijk. Een woordje uitleg hieronder over deze op het eerste zicht contradictorische stelling om zo ook het recent onderzoek en de vaststellingen te kaderen.

Elke toepassing van gewasbescherming laat gedurende enige tijd een residu achter op het gewas. De meettechnologie is zodanig geavanceerd dat dit tot zeer kleine hoeveelheden kan gedetecteerd worden. Dit laat bv. toe om na te gaan of enkel erkende middelen aan de correcte dosis werden gebruikt in het oorspronkelijke productiegebied. Bij voedingsproducten laat dit bv. toe om na te gaan of de maximale residulimiet niet werd overschreden. Residu's die lager liggen, vormen immers geen probleem voor de volksgezondheid.

De teelt van landbouw- en siergewassen in Vlaanderen en België is gereguleerd volgens een strenge Europese milieuwetgeving waarbij de fytolicensie voor professionele gebruikers van gewasbeschermingsmiddelen en het feit dat een houder van een fytolicensie enkel erkende producten mag aankopen en gebruiken, belangrijke elementen zijn. Aangezien de erkenning van een actieve stof in een gewasbeschermingsmiddel ook gebonden is aan nationale wetgeving, gebeurt het vaak dat specifieke middelen erkend zijn in bepaalde landen, maar daarom niet noodzakelijk ook in België. Het feit dat een gewasbeschermingsmiddel bovendien vaak meerdere actieve stoffen bevat, maakt dit verhaal nog complexer. Want, zodra één actieve stof Europees zijn erkenning verliest, vervalt automatisch de erkenning voor alle gewasbeschermingsmiddelen waarin die actieve stof voorkomt in alle Europese lidstaten. Wanneer in een residu-onderzoek verwezen wordt naar niet

erkende of schadelijke stoffen die achterblijven op gewassen, moet in de interpretatie van de resultaten daarmee alvast rekening worden gehouden.

'Niet erkend in België' staat daarom niet gelijk aan 'niet erkend in het land van productie'. Dit is nog meer het geval bij een boeket dat heel vaak bestaat uit meerdere bloemen en groen van meestal heel diverse oorsprong. Bloementelers in Afrika of Midden-Amerika mogen andere middelen of andere doseringen ervan toepassen, dan telers in Europa. En zoals gezegd, bestaan er zelfs binnen Europa verschillen. Dit alles zorgt ervoor dat een samengesteld boeket logischerwijs ook heel wat verschillende residu's kan bevatten.

Bij de evaluatie van het registratiedossier van een gewasbeschermingsmiddel wordt terdege rekening gehouden met de blootstelling van de gebruiker tijdens de toepassing maar ook met de blootstelling tijdens het oogsten en de verwerking achteraf en met de blootstelling tot bij de consument. Bij deze modellen gaat men uit van een "worst case" scenario met daarbovenop een extra veiligheidsmarge zodat men ervan mag uitgaan dat de blootstelling in de ganse keten van de verwerking als niet risicovol kan beschouwd worden.

Een bijkomende oorzaak van het groot aantal verschillende residu's dat gevonden wordt, wordt mee verklaard door het feit dat de goede landbouwpraktijk niet alleen rekening houdt met bovenstaande, maar ook met de sinds 2014 in Europa ingevoerde verplichtingen rond geïntegreerde gewasbescherming (of IPM). Planten hebben andere en vaak ook meerdere belagers zoals schimmels, insecten of andere pathogenen, en net daarom verplicht de IPM-wetgeving de telers om ook in eenzelfde gewas regelmatig actieve stoffen af te wisselen ter preventie of ter behandeling. Het is één van de basisregels van IPM die resistentieopbouw van pathogenen helpen voorkomen én die de inzet van biologische bestrijder (nuttigen) waaronder

insecten, aaltjes of roofmijten, stimuleert ⁽¹⁾. Nog een reden dus waarom een boeket en zeker een gemengd boeket, heel wat verschillende residu's kan bevatten.

Elke teler in Vlaanderen of in België volgt alvast – en verplicht – de IPM-regels op en wordt daar ook op gecontroleerd door meerdere instanties zoals het FAVV die de spuitlokale controleert of het Departement Landbouw en visserij dat samen met de FOD Volksgezondheid instaat voor het opvolgen van de verplichtingen rond de periodieke hernieuwing van de fytolicensie. Daarbij moet iedere Vlaamse teler aantonen dat hij/zij voldoende studiepunten verzamelt in relevante opleidingen waarin gewasbescherming centraal staat. Tel daarbij het feit dat verschillende lokale telers ook nog kwaliteitshandboeken volgen zoals deze van VMS ⁽²⁾ (Vlaams Milieuplan Sierteelt) die gericht zijn op registratie en milieubewust gebruik van gewasbeschermingsmiddelen, dan weet je alvast dat lokaal geteelde producten alvast aan strenge en aan onze regio aangepaste milieumaatregelen voldoet. Contradictorisch genoeg leidt dit echter vaak ook tot meer verschillende residu's.

▲ *Het gebruik van handschoenen bij het langdurig in contact komen met bloemen en snijgroen is een goede voorzorgsmaatregel.*

Voorzorgsmaatregelen voor floristen

Aangezien medewerkers van lokale verkooppunten van boeketten vaak meerdere uren per dag in contact komen met bloemen en groen van verschillende oorsprong, wordt er in de professionele opleiding al aandacht gevraagd voor enkele voorzorgsmaatregelen. Zo wordt er geadviseerd niet te eten of drinken tijdens het samenstellen van boeketten maar ook het dragen van passende bescherming zoals handschoenen van de juiste kwaliteit ⁽³⁾ en lange mouwen. Dit heeft niet alleen te maken met de hierboven genoemde gewasbeschermingsresidu's. Planten produceren immers zelf van nature stoffen waarmee ze zich beschermen tegen ziektes en belagers en daarbij zijn er verschillende stoffen die via plantensappen (vaak uit gesneden stelen) op de mens terechtkomen en irriterende of allergische reacties kunnen uitlokken. Deze planteneigen stoffen kunnen zelfs schadelijk zijn bij langdurig contact. Snijbloemen- of groen zijn dus niet alleen omwille van eventuele stekels, scherpe stengels of bladeren bij wijze van spreken 'geen poesjes om zonder handschoenen aan te pakken'. Het getuigt gewoon van gezond verstand om handen en onderarmen op een correcte manier te beschermen tegen mogelijk langdurig contact met stoffen van natuurlijke of synthetische oorsprong die op deze gesneden planten aanwezig kunnen zijn. ■

⁽¹⁾ Meer info over IPM via www.pcsierteelt.be of info@pcsierteelt.be

⁽²⁾ Meer info over VMS via www.vms-vzw.be of info@vms-vzw.be